

Wil tot macht

Nietzsche heeft in zijn leven één theorie zeer uitvoerig uitgewerkt en daardoor wordt hij vereenzelvd met deze theorie. De basis van de idee die hij verspreidt, is dat alles wat in het universum is, gedreven wordt door één ding: de wil tot macht. Hij ontleent dit idee aan Schopenhauer. Schopenhauer is van mening dat de werkelijkheid doordringen is van een wereldwil. Schopenhauer heeft lang gearzeld over de term wil en dacht ook aan energie.

Volgens Nietzsche is de werkelijkheid een onophoudelijk 'worden' of 'gebeuren'; zij is constant in beweging en verandering. Door een spel en strijd van krachten die elkaar tegenwerken ontstaat dit. Elke kracht wil zich als dermate uiten, en zo andere krachten aan zich wil onderwerpen en bevelen. Elke kracht wordt dan ook beschreven als een wil tot macht: "dat wil zeggen als onverzadigbaar verlangen naar het betonen van macht; of gebruik, uitoefening van macht, als scheppende drift enz." De wil tot macht is aan de ene kant een bevelen van een andere wil tot macht, en aan de andere kant is het een zelfoverwinning: Iedere macht wil meer macht dan het op ieder moment bezit.

Jan Keij raadt in zijn boek *Nietzsche als opvoeder* de lezer aan om deze 'wil tot macht' te observeren in de natuur, cultuur, intermenselijke verhoudingen en bij jezelf. Idee

Bron: bovenstaande tekst deels ontleend aan internet/wikipedia/zoekterm: Wil tot macht/ oktober 2015

Friedrich Nietzsche (1844 - 1900)

Friedrich Nietzsche werd op 15 oktober 1844 in Röcken geboren, als zoon van een predikant. In 1864 gaat hij in Bonn theologie studeren. Al snel stapt hij over naar klassieke talen, een studie die hij voortzet in Leipzig. Na afstuderen wordt hij in 1869 hoogleraar klassieke taal- en letterkunde aan de universiteit van Bazel. Nietzsche staat in deze tijd sterk onder de invloed van de filosoof Arthur Schopenhauer (1788-1860) en de kunstenaar Richard Wagner (1813-1883). Filosofie en wetenschap enerzijds, kunst anderzijds zullen van blijvende betekenis zijn voor zijn leven en werk. Op grond van een zeer slechte gezondheid verlaat hij in 1879 de universiteit om de rest van zijn leven een nomadisch bestaan te leiden. Hij leeft in pensions in Zwitserland en Italië, eenzaam en vaak geteisterd door ernstige hoofdpijn. Dit belet hem echter niet in hoog tempo zijn boeken te schrijven en te publiceren. Daarnaast is er een grote hoeveelheid nagelaten aantekeningen. In het prille begin van het jaar 1889 stort Nietzsche in Turijn op straat in; de rest van zijn leven zal hij, beroofd van zijn geestelijke vermogens, onder de hoede van zijn moeder en zuster doorbrengen. Hij overlijdt op 25 augustus 1900 te Weimar.

Zoals de meeste grote denkers is Nietzsche zowel 'eigentijds' als 'oneigentijds'; kind van zijn tijd met zijn interesse in de vitale, natuurlijke basis van het denken en doen van de mens, 'unzeitgemäss' wat betreft zijn vlijmscherpe kritiek op de Europese cultuur - die hij als nihilistisch en decadent beschouwde. Aanvankelijk hoopte hij dat de kunst, en met name Wagner's Gesamtkunstwerk, deze cultuur nieuw leven kon inblazen. In een tweede fase helpt vooral de wetenschap de cultuurcriticus de 'menselijk, al-te-menselijke' natuur zichtbaar te maken onder religie en moraal. In Nietzsche's laatste fase tracht hij de cultuur van zijn tijd een nieuw ideaal voor te houden. Daarbij spelen zijn leerstellingen van de 'wil tot macht', de Übermensch en de 'eeuwige terugkeer van het gelijke' een centrale rol.

Werkelijkheidsopvatting

"Om te leven hebben we leugens nodig als metafysica, moraal, religie en wetenschap"

De werkelijkheid - aldus Nietzsche - is een onophoudelijk 'worden' of 'gebeuren'; zij is voortdurend in beweging en verandering. Dit proces ontstaat door een spel en strijd van op elkaar werkende krachten. Elke kracht wil zich als zodanig manifesteren, en aldus andere krachten aan zich onderwerpen en bevelen. Elke kracht wordt dan ook beschreven als een wil tot macht: "dat wil zeggen als onverzadigbaar verlangen naar het betonen van macht; of gebruik, uitoefening van macht, als scheppende drift enz.". Iedere wil tot macht is enerzijds een commanderen van een andere wil tot macht, en anderzijds zelf-overwinning: iedere wil tot macht wil meer macht dan hij op ieder moment bezit.

Alle werkelijkheid, inclusief de mens, is wil tot macht. Maar 'de wil tot macht' verwijst niet naar een nieuw metafysisch eenheidsbeginsel. Zoals zo vaak, aldus Nietzsche, is de eenheid van een woord geen garantie voor de eenheid van de zaak: de wil is slechts als woord een eenheid. In feite is alle eenheid (...) slechts als organisatie en samenspel eenheid: niet anders dan zoals een menselijke gemeenschap een eenheid is". Beter zouden we daarom spreken van 'willen tot macht', die hiërarchisch zijn georganiseerd, met een tijdelijke regent die het commando voert. Een macht is nooit absoluut; macht is slechts macht in een spel met andere machten. Er is geen macht op zich, en nog minder een op zich staande hoogste (al-)macht. Een hoeveelheid macht wordt bepaald door de werking die wordt uitgeoefend en weerstaan.

Bij 'wil tot macht' moeten we ook niet allereerst denken aan menselijke heerszucht. Wil tot macht is vooral een spel en strijd van interpretaties. Iedere opvatting van (een deel van) de werkelijkheid is een interpretatie, en iedere interpretatie is wil tot macht (ook Nietzsche's hypothese van de Wille zur Macht is een interpretatie!).

Macht als interpretatie is zingeving, een (steeds opnieuw) scheppen van zin en betekenis; eerder een 'inleggen' van een betekenis (Sinn hineinlegen) dan een 'aflezen' van een voorgegeven, vaste betekenis - zoals het leven zelf niet een aanpassen aan een gegeven werkelijkheid is, maar een overweldigen, een spontaan nieuw-interpreteren, nieuw-richtinggeven, nieuw-vormgeven van het andere. Dit impliceert tevens dat iedere zin en betekenis tijdelijk is; er is geen eeuwige zin, alleen een eeuwig proces van interpreteren. Het spel van de willen tot macht is een spel van interpretaties waaraan geen oorspronkelijke tekst, geen 'oerzin' ten grondslag ligt. Zin en betekenis zijn interpretaties, en als zodanig creaties, maaksels ('ficties'), geen vaststaande gegevens. Het 'worden', het 'gebeuren' heeft een nihilistische kern, dat wil zeggen: het worden heeft geen voorgegeven zin (betekenis en richting), is in die zin zin-loos; alle zin is geschapen zin. En omdat geen enkele interpretatie zich kan meten aan een onafhankelijk daarvan bestaande 'ware werkelijkheid', is iedere interpretatie ten opzichte van andere interpretaties noodzakelijk gewelddadig en onrechtvaardig.

Bron: <http://drcwww.uvt.nl/~ljansen/filosooft/gesch/nietzsch.htm>